

Ovidius'en *Maita-bidea* eta beste zenbait lan euskerara itzuliak argitara gabe jarraitzen dute.

Euskera eta euskal literaturaren irakasle egin izan du Paris'en eta Caracas'en. Paris'en, bere ikasleak izan ziren J. Mirande eta D. Peillen, beste zenbaiten artean. Andima, gizon jakituna eta apala genuen, ezagutzera eldu ziran guztiak maitatua eta ar-emana izan dugunok ere ez gutxi; ain zabala ta maitalea bai zen bere biotza. G. B.

J. San Martín

JULIAN BARANDIARAN KORTAZAR «AITA EMILIANO» (1904-1967)

Markiñan, abenduaren 13-an il zan Euskaltzaindiaren laguntzaille zan Julian Barandiaran jauna, karmeldarra, praille izenez Jesus Aurtzoaren Aita Emiliano.

Aita Emiliano Gipuzkoako Eskoriatza errian sortu zan 1904-ko epaillaren 9,an. Nafarroako Milafrankan, Markiñan, Gazteiz'en eta Bilbon egin zituan bere eleiz-ikasketak.

1921-ean asi zan «Euskal Esnalea»n euskeraz idazten. Geroztik aldizkari askotan idatzi izan du, batez ere «Karmel», «Olerti» eta «Zeruko Argia»n.

Argitaratu berri dugu bere *Euskal musikolari bikañak* (Itxaropena Argitaldaria-ren «Kuliska Sorta»n 65-a). Izan ere musika zuen bere doaietarik bereziena. Karmeldar ikastetxeetan ikasitakoaz gaiñera Monserrat, El Escorial, Madril eta Gazteiz'en egin zituan bere ikastaroak. Ortik zuen Maestro de Canto Gregoriano titulua irabazita. Baita ere, badu erderazko liburu bat *Psallite Sapienter* (Compendio de Música), 1956-an argitaratua.

Euskeraz argitaratu dituan liburuak, auek dira: *Andre Mari Euskalerriko mendietan*, Bilbao, 1952; *Andre Mari gaztediaren eskuetan*, Zarautz, 1954; eta aurten argitaratu duen *Euskal musikolari bikañak*.

Argitaratu gabeen artean gelditzen dira: *Andre Mari gaztediaren biotzetan*, *Andre Mari Mirarietan*, Gar-Mar'en «Sugerencias» euskeraz (I Atala). Baita ere itzuliak zituan San Juan de la Cruz'en *Cántico espiritual* (Gogo-abestia) eta *Llama de amor viva* (Maitasun-sugar bizia).

Oiez gaiñera, urteetan zear bildutako Euskal-esakera sail ugari xamar bat zuen, eta oraintxi Euskaltzaindiari emandako *Eresi Itasbidea*.

Euskerazko zenbait artikulutan maiz erabili dituan izenordeak dira: Olagoiti, Zapal eta Julen.

Azken urte onetan Euskaltzaindiaren billera guzietara agertzen zan, ta azaroaren 24-an ikusi genuen azkenengo aldiz gure adiskide apal eta zintzoa. Euskeraganako maitasunak etzun neurririk beregan eta Markiñan euskerazko ikastolak jartzeko lanetan bizkor ibili zan. Beraz, euskerak eta guk adiskide on eta leial bat galtzen dugu. G. B.

J. San Martín.

PIERRE DUHOUR (1890-1968)

Euskaltzaindiko laguntzaille zen, 1966-an izendatua. Itzali da, 78 urte zituela.

Beskoitzen sortua, luzaz armadako mariñel ibilirik, Hazparnerat ezkondu zen. Hor bizi izan da geroztik. Alargundua aspaldi huntan, utzi ditu lau haur (seme bat eta iru alaba).

Eskualtzale porrokatua, 50 urtez anitz aldizkaritan eta anitz idatzi izan du. Bere lumez lagundu ditu bereziki: *Eskualduna*, *Herria*, *Gure Herria*, *Almanaka*, *San Frantses*, *Etxea*.

Liburu ttipi bat ere agertu izan du: *Erromako itzulia*.

Asko fedezale eta eskualtzale batasunetako zen. Pausatu da 1968-ko urtarrillaren 13-an.

P. Larzabal.

TORIBIO ECHEVARRIA IBARBIA (1887-1968)

Cacaras'en apirillaren 13,an il zan Toribio Echevarria, 1965-etik Euskaltzaindiaren laguntzaille zana.

Eibarren jaioa zan 1887-ko apirillaren 27-an. Autodidakta bazan ere jakinduriz ondo ornitua zan Toribio. Bere lenengo ogibidea grabadore izan zan damaskiñau lanetan. Ta, here ikastaroak buka gabeak ziranez, maillaz-mailla igoaz joan zan, Eibarko udaletzeko sekretaritzaz eramatetik, ALFA'ren sortzaille eta zuzendari (langilleen alkartasuneko kooperatiba bezala) izatetik Espaiñiako Campsa'ren buru izate-raiño. Orduko eibartar sozialisten buruetariko bat izan zan.

EUSKERA'n ikusi zuten argia, bere lanetarik, *Flexiones verbales de Eibar*, VIII-IX. 53/130 orrialdeetan (1963-64); eta, *Lexicón del euskera dialectal de Eibar*, X-XI, 1/658 or. (1965-66).

Euskeraz idatzitako lanak: *Ibiltarixanak* (Arrate'tikuen izketango alegiñak), bertsoz eta izlaurz, 495 orrialdeko liburua, Zarautz, 1967. Eta argitara gabea du bertatik kanpora gelditu ziran zenbait lan, *Ondakiñak* izenarekin aurtengo urtarrillean bildu zituanak egille berak (lan onen kopia bat nere eskuetan daukat). Biak Eibarko euskeraz idatziak.

Erderaz ere zenbait lan idatzi zituan. pentsaerak eta kritikak oiñarri dituala. Auek dira: *Metafisica a Urcola* (munduaren izateari buruz zituan iritziak), México, 1966. *La experiencia socialista en España, vista desde mi pueblo* (politikazko iritzi ta gertaeraz ornitua), México, 1966. *El Hijo del Hombre* (Nazaret'eko Jesus'en bizitza Ebanjalioak oiñarri arturik eta gaurko Kristautasunari aburuz), México, 1966. *Tres ensayos* (Del Trabajo, la Sabiduría y la Oración), México, 1967. Eta oiez gaiñera beste lan luze bat utzi du argitaratzeko, *Viaje al país de los recuerdos* izena duena, bi tomotan, bere gaztaroko istorioak eta esperientziak kontatzen dituana. Baditeke laister argitaratzea beste lanak argitara zituan Mexico'ko Impresiones Modernas, S. A. dalako etxeak.

Toribio, bai ideaz eta bai egintzaz, bere asmurik onenak eskeiñiaz igaro da mundutik. Tamalez, bere zartzarora erbesteraturik pasatu bear izan zuan, orrenbeste mai-